

Zgodovinski oris cerkve sv. Janeza Krstnika v Trnovem

Najstarejši zapis o bogoslužju v Trnovem je iz **12. aprila 1711**, ko so obredi potekali v kapelici pri mostu, podružnici stolne cerkve sv. Nikolaja. Leta **1753** so po načrtu arhitekta **Candida Zullianija** zgradili prvo cerkev, posvečeno sv. Janezu Krstniku, in ob njej župnišče. V njej je na veliko soboto leta **1833 pesnik France Prešeren** srečal **Julijo Primic**.

Zaradi požara (1800), potresa (1845) in ker je cerkev postala premajhna, so jo porušili ter med letoma **1854–1857** zgradili novo – po načrtih arhitekta **Ivana Schoebela**. Blagoslovil jo je škof **Anton Alojzij Wolf**, ki je navzočim podelil enoletni odpustek. V glavni oltar so položili relikvije mučencev Benedikta, Justa, Konkordije in Favstina ter nad oltarno mizo namestili Metzingerjevo oltarno sliko sv. Janeza Krstnika (1755).

Po potresu 1895 so cerkev obnovili po načrtih **Raimunda Jeblingerja** in ji dali neoromansko podobo z bizantinskimi elementi. Kasneje jo je delno preuredil **Jože Plečnik**, v notranjosti pa sta slikala impresionista **Ivan Grohar** in **Matej Sternen**. Na cerkveni vrt so postavili dve lopi s kipoma Srca Jezusovega in Srca Marijinega (Franc Ksaver Zajec, 1871), ki sta bila prvotno umeščena v niši poškodovanih zvonikov.

V letih 1921–1955 je bil župnik in pisatelj **Fran Saleški Finžgar**, ki je skupaj s Plečnikom skrbel za prenovo cerkve in okolice. V tem času je nastalo Finžgarjevo priznano literarno delo *Makalonca*, ki jo je grafično opremil Plečnik.

Župnik **Janez Pogačnik** je leta 1987 omogočil premestitev Marijine kapele (J. Plečnik) na župnijski vrt, kamor je postavil tudi kip Križanega (Stane Jarm). Leta 1999 je skupaj z arhitektom Jožetom Motohom, Zavodom za varstvo kulturne dediščine Slovenije in glavnim restavratorjem Francem Kokaljem vodil celovito obnovo cerkve z okolico. Cerkev so obnovili, jo obogatili s sodobnimi deli slovenskih umetnikov ter na fasado umestili spominske plošče **F. Prešernu**, **F. S. Finžgarju** in **J. Plečniku**, nadškofu **Jožetu Pogačniku** in **Francetu Kralju**. V župnišču so uredili Finžgarjevo galerijo.

Sedanji župnik **Tone Kompare** nadaljuje z novostmi: zgradili so Dom Janeza Krstnika za starejše občane (avtorja: Marjan Ocvirk, Barbara Žižič), posodobili prostore župnišča in postavili večnamenski paviljon Agape (avtorja: Uroš Pust, Lidija Dragišić).

V trnovski župniji je doslej delovalo devetnajst župnikov; njihove doprsne kipe so postavili v stopniščnem preddverju župnišča.

Pomen Jožeta Plečnika za Trnovo in Ljubljano

Arhitekt Jože Plečnik je imel hišo ob južni meji cerkvenega vrta. Pomembno je prispeval k oblikovanju notranjosti cerkve ter k ureditvi prostora pred njo, kamor je vključen manjši park ob Gradaščici. Ta je bil kasneje preurejen v Park slovenskih impresionistov, kjer stojijo biste slikarjev Ivana Groharja, Riharda Jakopiča, Matije Jame in Mateja Sternena. Po njegovih načrtih so zgradili tudi Trnovski most, edinstven v Evropi: zasnovan je kot trg pred cerkvijo, na katerem rastejo breze. Na ograji mostu stoji kip sv. Janeza Krstnika s križem kiparja Nikolaja Pirnata.

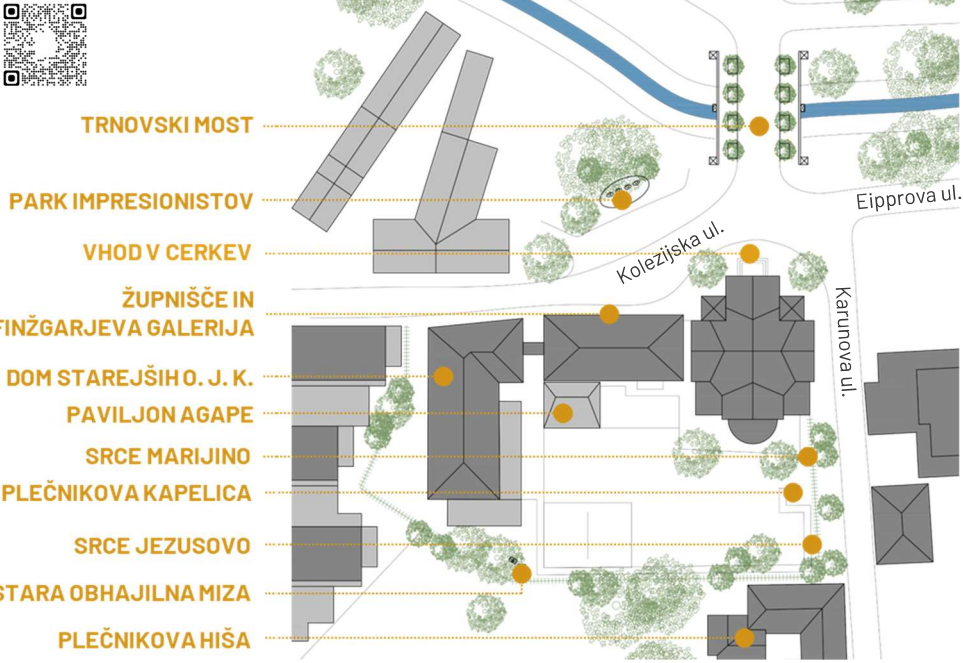
Celoten Plečnikov opus v Ljubljani združuje arhitekturo in urbanizem po meri človeka in s svojo izvirnostjo predstavlja pomemben kulturni dosežek za človeštvo, zato je bila večina njegovih del v Ljubljani leta 2021 uvrščena na seznam UNESCO-ve svetovne dediščine.

JOŽE PLEČNIK
(1872–1957)
arhitekt, urbanist, oblikovalec, pedagog

FRAN SALEŠKI FINŽGAR
(1871–1962)
duhovnik, pisatelj, dramatik, prevajalec

CERKEV Z OKOLICO:

Most čez Gradaščico kot trg z brezami s kipom sv. Janeza Krstnika, piramidami, mejniki in zelenicami

Štiri spominske plošče na cerkveni fasadi

PLEČNIKOVA HIŠA

ŽUPNIJSKI VRT s kipoma Srce Jezusovo in Srce Marijino, Plečnikova Marijina kapela, Križani (S. Jarm), paviljon Agape (U. Pust in L. Dragišić), župnišče s Finžgarjevo galerijo in Dom Janeza Krstnika (M. Ocvirk)

Kulturna dediščina cerkve sv. Janeza Krstnika

Uredila:
mag. Olga Paulič
in
Uroš Pust u.d.i.a.

oktober 2025

Četrtna skupnost Trnovo
Mestna občina Ljubljana

DFG
Župnija Lj. Trnovo

APSIDA IN PREZBITERIJ

GLAVNI OLTAR, 1856/59 (30)

- Oltar sv. Janeza Krstnika, tabernakelj in angela adoranta – rezbar M. Tomc, 1856/59

- Kipi svetnikov (od leve proti desni): **sv. Florijan, sv. Jožef, sv. Janez Evangelist, sv. Nikolaj** – kipar Franc Zajc, 1871

- Oltarna slika: **Janez Krstnik krščuje Jezusa** – V. Metzinger, 1755 (sliko dopolnil Janez Borovski)

Pomožni oltarni liki: **Brezmadežna Marija in Majniška Marija** – Matija Koželj, 1887

- Nad oltarjem tri freske: **Marija, Jezus, J. Krstnik (31)** – Matej Sternen (1902)

- Na stenah nad zakristijama dve oljni liki: **Saloma prinaša Herodu Krstnikovo glavo** (levo, **32**), **Obisk Janeza Krstnika pri sv. Družini** (desno, **33**)

Trije obredni leseni sedeži – J. Suhadolc (**29**)

Krstni kamen, daritvena miza, ambon – J. Motoh (**27**)

Veliki oltarni križ s petimi golobi – D. Tršar (**26**)

Finžgarjeva večna luč – J. Plečnik, 1936 (**28**)

Kristusov krst (bela slika) – J. Bernik (**17**)

Pridiga sv. J. Krstnika, freska – I. Grohar, 1901 (**14**)

Lestenec z Marijo – Samassa, 1901 (**13**)

Slika Marija Pomagaj – P. Galantin, okvir – J. Plečnik, sr. 20. stol. (**25**)

VZHODNI STRANSKI OLTAR sv. Mihaela, 1856/59, slikar Pavel Kūnl, rezbar M. Tomc, kipar F. K. Zajec in N. N. (**24**)

Smrt J. Krstnika (belo-črna slika) – J. Bernik (**18**)

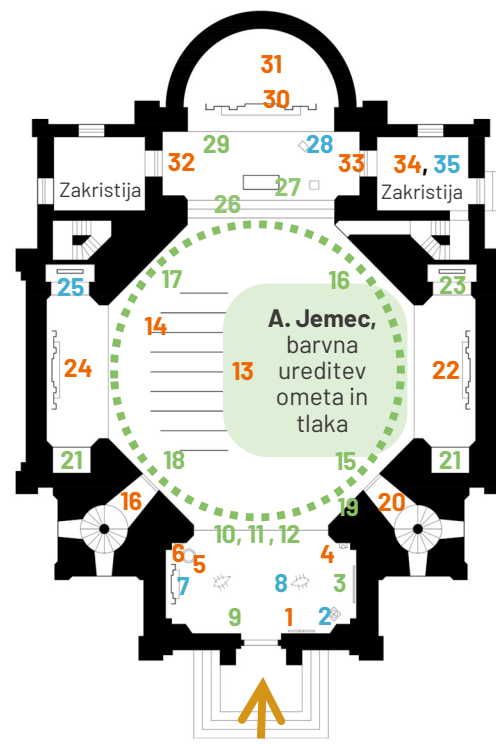
Kristus vladar – N. N. (**6**)

Trije baročni kropilniki – N. N. (**5**)

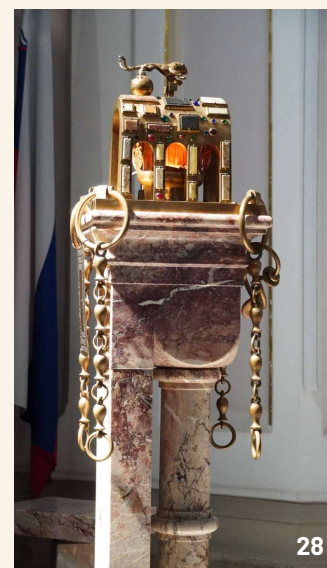
Marmorni oltar – J. Plečnik, 1942, slika sv. Antona Padovanskega – V. Metzinger, 1755 (**7**)

Lestenca – J. Plečnik, 1940 (**8**)

Štirje kropilniki pri vhodu – J. Motoh (**9**)

Portal – Felix Toman

ZAKRISTIJA

Shramba bander, zastav, mašnih plaščev in pribor za bogoslužje (**34**)

Znamenje kulturnega društva s kipcem sv. J. Krstnika – J. Plečnik, 1934 (**35**)

Pridiga sv. J. Krstnika (rožnata slika) – J. Bernik (**16**)

Marija Lestev, mozaik – M. I. Rupnik (**23**)

ZAHODNI STRANSKI OLTAR sv. Marije dobrega sveta, 1856/59, slikar Pavel Kūnl, rezbar M. Tomc, kipar F. K. Zajec in N. N. (**22**)

J. Krstnik v puščavi (rumena slika) – J. Bernik (**15**)

Spovednici (**21**)

Vhoda v zvonik in na emporo (**20**)

Začetek postaj Križevega pota – J. Bernik (**19**)

Stebra s kroglo v spomin na F. Prešerna (**12**)

Steklena stena – J. Motoh (**10**)
Sv. J. K. krščuje, reliefi na v. držalnih – D. Tršar (**11**)

Kip Srce Jezusovo – F. Kralj (**4**)

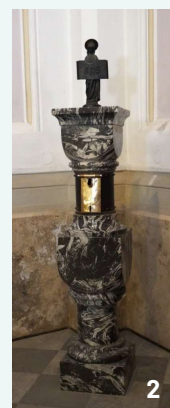
Sv. Krištof rešuje Jezusa – A. Jemec (**3**)

Kamnita "puščica" – J. Plečnik, 1941 (**2**)

Misijonski križ – F. K. Zajec, 1870 (**1**)

CERKVENA LADJA

PREDDVERJE

– oprema do 1921

– Plečnikovo delo

– po letu 1990

